

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku w II Wydziale Karnym w składzie

Przewodniczący	SSA Dariusz Czajkowski
Sędziowie	SSA Halina Czaban SSA Janusz Sulima (spr.)
Protokolant	Barbara Mosiej

przy udziale Janusza Kordulskiego - Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku

po rozpoznaniu w dniu 13 lutego 2014 r. sprawy:

1. **A. B. (1)** oskarżonego z art. 18 §1 k.k. w zb. z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,
2. **K. J. (1)** oskarżonego z art. 18 §1 k.k. w zb. z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,
3. **J. G.** oskarżonej z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 18 §3 k.k. w zw. z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,
4. **T. G.** oskarżonego z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 18 §3 k.k. w zw. z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,
5. **J. J. (1)** oskarżonego z art. 286 §1 k.k. w zb. z art. 271 §3 k.k. w zb. art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,
6. **Z. Ł.** oskarżonej z art. z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 18 §3 k.k. w zw. z art. 286 §1 k.k. w zb. art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,
7. **B. R.** oskarżonego z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. z art. 271 §3 k.k. w zb. art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,
8. **R. R. (1)** oskarżonego z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. z art. 271 §3 k.k. w zb. art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,
9. **A. R.** oskarżonej z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 18 §3 k.k. w zw. z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,
10. **A. T.** oskarżonego z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 18 §3 k.k. w zw. z art. 286 §1 k.k. w zb. art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

11. **A. A. W. (1)** oskarżonej z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 18 §3 k.k. w zw. z art. 286 §1 k.k. w zb. art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

12. **W. W.** oskarżonego z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 18 §3 k.k. w zw. z art. 286 §1 k.k. w zb. art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

13. **J. K. (2)** oskarżonego z art. 18 §1 K.K. w zb. z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

14. **L. K.** oskarżonego z art. 18 §1 k.k. w zb. z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

z powodu apelacji wniesionej przez prokuratora wobec oskarżonych: **A. B. (1), K. J. (1), J. G., T. G., J. J. (1), Z. Ł., B. R., R. R. (1), A. R., A. T., A. A. W. (1), W. W., J. K. (2) i L. K.** i obrońców oskarżonych: **A. B. (1), T. G., B. R. i R. R. (1)**

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 13 marca 2013 r., sygn. akt II K 237/10

I. uchyła zaskarżony wyrok wobec oskarżonych A. B. (1), K. J. (1), J. G., T. G., J. J. (1), Z. Ł., B. R., R. R. (1), A. R., A. T., A. A. W. (1), W. W., J. K. (2) i L. K. i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata B. B. kwotę 738 złotych, w tym kwotę 138 złotych podatku VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oskarżonemu J. K. (2) w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

A. B. (1) został oskarżony o to, że w październiku 2000 r. w O. i innych miejscowościach na terenie woj. (...) - (...), jako prezes zarządu sp. z o.o. (...) w M. oraz właściciel gospodarstwa rolnego, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, w warunkach czynu ciągłego, będąc uprawnionym do wystawiania dokumentów, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla siebie i innych podmiotów, zaplanował i pokierował pozornym skupem zbóż, prowadzonym w celu wyłudzenia dopłat o łącznej wartości 971.832 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., a także pieniędzy w kwocie 114.175,90 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. z dopłaty do oprocentowania kredytu preferencyjnego, skupowego umowa numer (...) i pieniędzy w kwocie 171.702,68 zł z dopłaty do oprocentowania kredytu preferencyjnego, skupowego umowa numer (...), co stanowi mienie znacznej wartości, za pomocą wprowadzenia w błąd pracowników ARR przy użyciu poświadczających nieprawdę dokumentów, potwierdzających zgodny z zasadami skupu obrót zbożem przez sp. z o.o. (...) i inne podmioty, które podpisywał i polecał odpisywanie podległym sobie pracownikom: A. W. (2), J. G., T. G. oraz za ich pośrednictwem E. J. (1) i B. C. i w ten sposób:

- wyłudził na swoją rzecz, pieniądze z dopłat dla producentów w kwocie 69.027 zł, na szkodę ARR w O., za rzekome dostarczenie, zgodnie z zasadami interwencyjnego skupu zbóż, do magazynów skupowych (...) s.c., zboża w ilości 690,30 ton pszenicy, na podstawie 35 potwierdzających nieprawdę dowodów dostaw o numerach od: (...) do numeru (...), 35 dowodów magazynowych "Magazyn Wyda" o numerach bieżących od: (...) do (...), 7 kart analiz i protokołów urzędowego pobrania próby o numerach od: (...) do numeru (...) oraz oświadczeniu producenta w zakresie dotyczącym wyżej wymienionych dostaw;

- na rzecz sp. z o.o. (...), wyłudził pieniądze z dopłat dla producentów w kwocie 75.000 zł z ARR w O., za rzekome dostarczenie, zgodnie z zasadami interwencyjnego skupu zbóż, do magazynów skupowych sp. z o.o. (...) zboża w ilości 750 ton pszenicy, na podstawie 45 potwierdzających nieprawdę dowodów dostaw o numerach: od (...) do (...), od (...)

do (...), 45 dowodów magazynowych „Magazyn Wyda” o numerach od: (...) do (...), oświadczeniu producenta w zakresie dotyczącym wyżej wymienionych dostaw, a także:

- pomógł wyłudzić na rzecz M. C., pieniądze z dopłat dla producentów w kwocie 5.974 zł z ARR w O., za rzekome dostarczenie, zgodnie z zasadami interwencyjnego skupu zbóż, do magazynów skupowych (...) s.c., zboża w ilości 59,74 ton pszenicy, na podstawie trzech potwierdzających nieprawdę dowodów dostaw o numerach: od (...) do (...), trzech dowodów magazynowych „Magazyn Wyda” o numerach: (...), (...), (...), karty analizy i protokoły urzędowego pobrania próby o numerze (...) oraz oświadczeniu producenta w zakresie dotyczącym wyżej wymienionych dostaw;

- pomógł wyłudzić na rzecz R. R. (1), pieniądze z dopłat dla producentów w kwocie 222.499 zł z ARR w O., za rzekome dostarczenie, zgodnie z zasadami interwencyjnego skupu zbóż, do magazynów skupowych (...) s.c. zboża w ilości 2224,99 ton pszenicy, na podstawie 99 potwierdzających nieprawdę dowodów dostaw o numerach: (...) do (...), od (...) do (...), 99 dowodów magazynowych „Magazyn Wyda” o numerach od (...) do (...), 25 kart analiz i protokołów urzędowego pobrania próby o numerach: od (...) do numeru (...), oświadczeniu producenta w zakresie wyżej wymienionych dostaw,

- pomógł wyłudzić na rzecz B. R., pieniądze z dopłat dla producentów w kwocie 222.500 zł z ARR w O., za rzekome dostarczenie, zgodnie z zasadami interwencyjnego skupu zbóż, do magazynów skupowych (...) s.c. zboża w ilości 2225 ton pszenicy, na podstawie 101 potwierdzających nieprawdę dowodów dostaw o numerach: od (...) do (...), od (...) do (...), 101 dowodów magazynowych „Magazyn Wyda” o numerach: od (...) do numeru (...), 27 kart analiz i protokołów urzędowego pobrania próby o numerach: od (...) do numeru (...), oświadczeniu producenta w zakresie dotyczącym wyżej wymienionych dostaw,

- pomógł wyłudzić na rzecz sp. z o.o. (...) w P., reprezentowanej przez J. J. (1), pieniądze z dopłat dla producentów w kwocie 16.104 zł, na szkodę ARR w O., za rzekome dostarczenie, zgodnie z zasadami interwencyjnego skupu zbóż, do magazynów skupowych (...) s.c. zboża w ilości 161,04 ton pszenicy, na podstawie 7 potwierdzających nieprawdę dowodów dostaw o numerach: od (...)

do (...), 7 dowodów magazynowych „Magazyn Wyda” o numerach: (...), 2 kart analiz i protokołów urzędowego pobrania próby o numerach (...) i (...), oświadczeniu producenta w zakresie dotyczącym wyżej wymienionych dostaw,

- pomógł wyłudzić na rzecz sp. z o.o. (...) w S., reprezentowanej przez K. J. (1), pieniądze z dopłat dla producentów w kwocie 224.920 zł z ARR w O., za rzekome dostarczenie, zgodnie z zasadami interwencyjnego skupu zbóż, do magazynów skupowych (...) s.c. zboża w ilości 2249,2 ton pszenicy, na podstawie 143 potwierdzających nieprawdę dowodów dostaw o numerach: od (...) do (...), od (...) do (...), od (...) do (...), od (...) do (...), 134 dowodów magazynowych „Magazyn Wyda” o numerach: od (...) do (...), 26 kart analiz i protokołów urzędowego pobrania próby o numerach: od (...) do (...), od (...) do (...), oświadczeniu producenta w zakresie dotyczącym wyżej wymienionych dostaw,

- pomógł wyłudzić na rzecz A. W. (3), pieniądze z dopłat dla producentów w kwocie 137.810 zł z ARR w O., za rzekome dostarczenie, zgodnie z zasadami interwencyjnego skupu zbóż, do magazynów skupowych PU-H (...) zboża w ilości 1378,1 ton pszenicy na podstawie 60 dowodów dostaw o numerach: od (...) do (...), od (...) do (...), 60 dowodów magazynowych „Magazyn Wyda” o numerach: od (...) do (...), 16 kart analiz i protokołów urzędowego pobrania próby o numerach: od (...) do (...), oświadczeniu producenta w zakresie dotyczącym wyżej wymienionych dostaw,

tj. o przestępstwo z art. 18 §1 k.k. w zb. z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. i w zw. z art. 12 k.k.;

K. J. (1) został oskarżony o to, że w październiku 2000 r. w O. i innych miejscowościach na terenie województwa (...), jako prezes zarządu spółki z o.o. (...) w S., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, w warunkach czynu ciągłego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla różnych podmiotów oraz osób, zaplanował i pokierował pozornym skupem zbóż prowadzonym w celu wyłudzenia dopłat w łącznej wysokości 447.920 zł ze Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O. oraz dopłaty w kwocie 231.794,32 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

w W. do preferencyjnego kredytu skupowego, co stanowi mienie znacznej wartości, za pomocą wprowadzenia w błąd pracowników ARR przy użyciu poświadczających nieprawdę dokumentów, które podpisywał i polecał podpisywanie podległym sobie pracownikom uprawnionym do wystawiania dokumentów: J. K. (3), W. K., P. M., S. M., W. W., W. C. i A. W. (2) i w ten sposób:

- wyłudził na rzecz reprezentowanej przez siebie spółki (...) pieniądze z dopłat dla producentów w kwocie 224.920 zł, na szkodę ARR w O., za rzekome dostarczenie, zgodnie z zasadami interwencyjnego skupu zbóż, do magazynów skupowych (...) s.c., zboża w ilości 2249,2 ton pszenicy, na podstawie 143 potwierdzających nieprawdę dowodów dostawo numerach: od (...) do (...), od (...) do (...), od (...) do (...), od (...) do (...), 134 dowodów magazynowych „Magazyn Wyda” o numerach: od (...)do(...), 26 kart analiz i protokołów urzędowego pobrania próby o numerach: od (...)do (...), od (...)do (...), oświadczeniu producenta w zakresie dotyczącym wyżej wymienionych dostaw, - wyłudził na rzecz reprezentowanej przez siebie spółki (...) pieniądze z dopłat dla producentów w kwocie 75 000 zł na szkodę ARR w O., za rzekome dostarczenie do magazynów skupowych spółki z o.o. (...) w W. 750 ton pszenicy, na podstawie potwierdzających nieprawdę 46 dowodów dostaw o numerach: od(...) do (...), od (...) do (...), od (...) do(...), 46 dowodów magazynowych „Magazyn Wyda” o numerach: od (...)do (...),

a także pomógł:

- K. J. (2), reprezentującego spółkę (...) w S. w wyłudzeniu pieniędzy z dopłat dla producentów w kwocie 150.000 zł na szkodę ARR w O., za rzekome dostarczenie, zgodnie z warunkami interwencyjnego skupu zbóż, do magazynów skupowych (...) 1500 ton pszenicy, na podstawie 92 potwierdzających nieprawdę dowodów dostawo numerach: od (...) do (...), od (...) do (...), od (...) do (...), od (...) do (...), od (...) do (...), 4 dokumentów magazynowych „Magazyn Przyjmie” o numerach bieżących: (...), oświadczeniu producenta w zakresie dotyczącym wyżej wymienionych dostaw,

- a nadto polecił wymienionym na wstępie podległym pracownikom zatrudnionym w (...) poświadczenie nieprawdy w 87 dowodach magazynowych „Magazyn Wyda” o numerach: od (...)do (...), od (...)do (...), od (...)do (...), potwierdzając w ten sposób wydanie z magazynów (...) 1600 ton pszenicy rzekomo dostarczonej następnie do miejscowości A., gdzie skup prowadziła sp. z o. o. (...) w J.,

tj. o przestępstwo z art. 18 §1 k.k. w zb. z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. i w zw. z art. 12 k.k.;

J. G. został oskarżona o to, że w październiku 2000 r. w C., gm. S., woj. (...), jako referent handlowy (...) sp. z o.o. oddział w C., na polecenie A. B. (1), działając w celu wyłudzenia dopłat, za pomocą wprowadzenia w błąd pracowników ARR, w warunkach czynu ciągłego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla innych podmiotów, przy użyciu poświadczających nieprawdę dokumentów, poleciła uprawnionym do wystawiania dokumentów: E. J. (1), B. C. i A. W. (2) oraz innym, poświadczenie nieprawdy:

- w czterystu pięćdziesięciu siedmiu dowodach dostawy od numeru (...) do numeru (...) wystawionych przez przedsiębiorcę skupowego firmę (...),

- w czterystu czterdziestu ośmiu dowodach magazynowych producentów „Magazyn Wyda” od numeru (...) do numeru(...)wystawionych przez przedsiębiorcę skupowego firmę (...),

- oraz w osiemdziesięciu dziewięciu protokołach pobrania próbek zboża nr (...), z dnia 4 października 2000 roku, od (...)do (...)z 5 października 2000 roku, od (...)do (...)z 6 października 2000 roku, od (...)do (...), od (...)do (...)z 7 października 2000 roku, (...) z 9 października 2000 roku, (...) z dnia 10 października 2000 roku, (...), z 11 października 2000 roku, (...)z dnia 12 października 2000 roku, (...)z dnia 13 października 2000 roku i (...) z dnia 14 października 2000 roku, wszystkie wystawione przez przedsiębiorcę skupowego firmę (...), czym potwierdzono pobranie prób do analiz z rzekomo dostarczonego do magazynów zboża, a nadto osobiście wypełniła wspomniane wcześniej czterysta czterdzieści osiem dowodów magazynowych „Magazyn Wyda” od numeru (...) do numeru (...), potwierdzając w ten sposób przyjęcie do magazynów, zgodnie z zasadami interwencyjnego skupu, zboża w ilości 8.988,34 ton, rzekomo

dostarczonego w czasie skupu przez producentów do magazynów zbożowych w C., podczas gdy w rzeczywistości zboże to nie zostało pobrane do badań oraz przyjęte do magazynów w ilościach i w czasie wskazanym w wyżej wymienionych dokumentach, co pozwoliło innym osobom na wyłudzenie mienia znacznej wartości, czym pomogła niżej wymienionym producentom:

1. A. B. (1), wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 69.027 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., za rzekome dostarczenie do skupu 690,27 ton zboża,

2. A. W. (3), wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 137.810 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., za rzekome dostarczenie do skupu 1378, 1 ton zboża,

3. R. R. (1), wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 222.499 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., za rzekome dostarczenie do skupu 2224,99 ton zboża,

4. B. R., wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 222.500 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., za rzekome dostarczenie do skupu 2225 ton zboża,

5. (...) sp. z o. o. reprezentowanemu przez K. J. (1), wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 224.920 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., za rzekome dostarczenie do skupu 2249,2 ton zboża,

6. (...) sp. z o.o. reprezentowanej przez J. J. (1), wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 16.104 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., za rzekome dostarczenie do skupu 161,04 ton zboża,

7. M. C., wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 5.974 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., za rzekome dostarczenie w ramach skupu 59,74 ton zboża,

tj. o przestępstwo z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 18 §3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. z art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. i w zw. z art. 12 k.k.;

T. G. został oskarżony o to, że w październiku 2000 r. w C., gm. S., woj. (...), jako dyrektor (...) Sp. z o.o. oddział w C., działając w celu wyłudzenia dopłat, za pomocą wprowadzenia w błąd pracowników ARR, na polecenie A. B. (1), w warunkach czynu ciągłego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla innych podmiotów, sam polecił uprawnionym do wystawiania dokumentów: E. J. (1), B. C. i A. W. (2) oraz innym, poświadczanie nieprawdy:

- w czterystu pięćdziesięciu siedmiu dowodach dostawy od numeru (...) do numeru (...) wystawionych przez przedsiębiorcę skupowego firmę (...),

- w czterystu czterdziestu ośmiu dowodach magazynowych producentów Magazyn (...) od numeru 1 do numeru 448 wystawionych przez przedsiębiorcę skupowego firmę (...),

- oraz w osiemdziesięciu dziewięciu protokołach pobrania próbek zboża (...), z dnia 4 października 2000 roku, od (...)do (...)z 5 października 2000 roku, od (...)do (...)z 6 października 2000 roku, od (...)do (...), od (...)do (...)z 7 października 2000 roku, (...) z 9 października 2000 roku, (...) z dnia 10 października 2000 roku, (...), z 11 października 2000 roku, (...)z dnia 12 października 2000 roku, (...)z dnia 13 października 2000 roku i (...) z dnia 14 października 2000 roku, wszystkie wystawione przez przedsiębiorcę skupowego firmę (...), czym potwierdzono pobranie prób do analizy z rzekomo dostarczonego do magazynów zboża, potwierdzając w ten sposób przyjęcie do magazynów, zgodnie z zasadami interwencyjnego skupu, zboża w ilości 8.988,34 ton,

rzekomo dostarczonego w czasie skupu przez producentów do magazynów zbożowych w C., podczas gdy w rzeczywistości zboże to nie zostało pobrane do badań oraz przyjęte do magazynów w ilościach i w czasie wskazanym w wyżej wymienionych dokumentach, co pozwoliło na wyłudzenie mienia znacznej wartości, czym pomógł niżej wymienionym producentom:

1. A. B. (1), wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 69.027 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., za rzekome dostarczenie do skupu 690,27 ton zboża,

2. A. W. (3), wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 137.810 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., za rzekome dostarczenie do skupu 1378, 1 ton zboża,

3. R. R. (1) wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 222.499 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., za rzekome dostarczenie do skupu 2224,99 ton zboża,

4. B. R., wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 222.500 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., za rzekome dostarczenie do skupu 2225 ton zboża,

5. (...) sp. z o. o. reprezentowanemu przez K. J. (1), wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 224.920 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., za rzekome dostarczenie do skupu 2249,2 ton zboża,

6. (...) sp. z o.o.. reprezentowanej przez J. J. (1), wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 16.104 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., za rzekome dostarczenie do skupu 161,04 ton zboża,

7. M. C., wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 5.974 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., za rzekome dostarczenie w ramach skupu 59,74 ton zboża,

tj. o przestępstwo z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 18 §3 k.k. w zw. z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. z art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. i w zw. z art. 12 k.k.;

J. J. (1) został oskarżony o to, że: w październiku 2000 r. w P. gmina B., woj. (...) - (...), jako dyrektor sp. o.o. (...) w B., wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, w warunkach czynu ciągłego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając w celu wyłudzenia dopłat, za pomocą wprowadzenia w błąd pracowników ARR, będąc uprawnionym do wystawiania dokumentów, poświadczył nieprawdę w dowodach dostaw od numeru (...) do numeru (...), oraz w dokumentach magazynowych „Magazyn Wyda” o numerach: (...) z dnia 9 października 2000r. potwierdzając w nich wydanie zboża z magazynów sp. (...) i dostarczenie go do magazynów (...) skup w C., podczas gdy w rzeczywistości zboże to nie zostało wydane i przyjęte do magazynów w ilościach i czasie wskazanym w wyżej wymienionych dokumentach i ten sposób wyłudził dopłatę dla producentów zbóż w kwocie 16.104 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O.,

tj. o przestępstwo z art. 286 §1 k.k. w zb. z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. i w zw. z art. 12 k.k.;

Z. Ł. została oskarżona o to, że w październiku 2000 r. w miejscowości B., powiat (...), województwo (...), jako magazynier w (...) sp. z o.o. w S. działając na polecenie innych osób, będąc uprawnioną do wystawiania dokumentów, a w tym i dokumentów dotyczących interwencyjnego skupu zbóż, działając w warunkach czynu ciągłego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla innych podmiotów, poświadczyła nieprawdę w trzydziestu dowodach dostawy o nr od (...) do (...), od (...) do (...), które podpisała w pozycji „magazynier” i fałszywie potwierdziła w ten sposób przyjęcie do magazynu pszenicy w ilości 513,96 ton rzekomo dostarczonej przez (...) sp. z o.o. w S. do magazynu w miejscowości B., gdzie interwencyjny skup prowadził (...) sp. z o.o., podczas gdy w rzeczywistości zboże to nie zostało wydane z magazynów producenta, a także dostarczone do magazynu skupowego, nie została pobrana z niego próba oraz nie przeszło badań laboratoryjnych i w ten sposób pomogła K. J. (2) wyłudzić dopłatę dla producentów zbóż w kwocie 51.396 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O.,

tj. o przestępstwo z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 18 §3 k.k. w zw. z art. 286 §1 k.k. w zb. z art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. i w zw. z art. 12 k.k.;

B. R. został oskarżony o to, że w październiku 2000 r. w O. i innych miejscach, jako właściciel gospodarstwa rolnego B. R., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, w warunkach czynu ciągłego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla siebie, w celu wyłudzenia dopłat, za pomocą wprowadzenia w błąd pracowników ARR, będąc uprawnionym do sporządzania dokumentów m.in. związanych z interwencyjnym skupem zbóż, wyłudził pieniądze z dopłat dla producentów w kwocie 222.500 zł, co stanowi mienie znacznej wartości, na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział

Terenowy w O., za rzekome dostarczenie pszenicy w ilości 2225 ton - zgodnie z zasadami interwencyjnego skupu zbóż - do magazynów skupowych w C., gdzie skup prowadziło (...) s.c., na podstawie stu jeden potwierdzających nieprawdę dowodów dostaw o numerach od (...) do numeru (...) i od numeru (...)//1 do numeru (...), które podpisał w pozycji „dostawca”, a także stu jeden dowodów magazynowych „Magazyn Wyda” o numerach od (...) do (...), które podpisał w pozycji „zdał”,

tj. o przestępstwo z art. art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. z art. 271 §3 kk w zb. z art. 297 §1 k.k. w z art.11 §2 k.k. i w zw. z art.12 k.k.;

R. R. (1) został oskarżony o to, że w październiku 2000 r., w O. i innych miejscach, jako właściciel firmy handlowej (...) R. R. (1) i właściciel gospodarstwa rolnego, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, w warunkach czynu ciągłego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla siebie, w celu wyłudzenia dopłat, za pomocą wprowadzenia w błąd pracowników ARR, będąc uprawnionym do wystawiania dokumentów m.in. związanych z interwencyjnym skupem zbóż, wyłudził pieniądze z dopłat dla producentów w kwocie 222.499 zł, co stanowi mienie znacznej wartości, na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez

Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O., za rzekome dostarczenie pszenicy w ilości 2224,99 ton - zgodnie z zasadami interwencyjnego skupu zbóż - do magazynów skupowych w C., gdzie skup prowadziło (...) s.c., na podstawie 99 potwierdzających nieprawdę dowodów dostaw o numerach od (...) do (...) i od numeru (...) do (...), które podpisał w pozycji "dostawca" i 99 dowodów magazynowych „Magazyn Wyda” o numerach od(...) do numeru (...), które podpisał w pozycji „zdał”,

tj. o przestępstwo z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. i w zw. z art. 12 k.k.;

A. R. została oskarżona o to, że w październiku 2000 r. w C., gmina S., powiat (...), woj. (...), jako referent handlowy w (...) sp. z o.o. oddział w C., działając w celu wyłudzenia dopłat, za pomocą wprowadzenia w błąd pracowników ARR, na polecenie swoich przełożonych: T. G. i J. G., będąc uprawnioną do wystawiania dokumentów, w warunkach czynu ciągłego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez innych, poświadczyla nieprawdę w 389 dowodach dostaw zboża o numerach od (...) do (...), w ten sposób, że podpisała je w pozycji „wystawca” i potwierdziła w ten sposób rzekome dostarczenie do magazynów w C. zboża w ilości 7.489,9 ton w czasie interwencyjnego skupu zbóż prowadzonego przez (...) s.c., podczas gdy w rzeczywistości zboże to nie zostało w ogóle przyjęte do magazynu skupowego, nie została pobrana z niego próba i nie przeszło badań laboratoryjnych, bądź też nie zostało przyjęte do magazynów w ilościach i w czasie wskazanych w wyżej wymienionych dokumentach, czym umożliwiła:

1. A. B. (1) wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 69.027 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O. za rzekomą dostawę w ramach skupu 690,27 ton zboża,

2. A. W. (3) wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 137.810 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O. za rzekomą dostawę w ramach skupu 1378,1 ton zboża,

3. R. R. (1) wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 72.655 zł szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O. za rzekomą dostawę w ramach skupu 726,55 ton zboża,

4. B. R. wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 222.500 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O. za rzekomą dostawę w ramach skupu 2225 ton zboża,

5. (...) sp. z o.o. wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 224.920 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O. za rzekomą dostawę w ramach skupu 2249,2 ton zboża,

6. (...) sp. z o.o. wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 16.104 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O. za rzekomą dostawę w ramach skupu 161,04 ton zboża,

7. M. C. wyłudzenie dopłat dla producentów w kwocie 5.974 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O. za rzekomą dostawę w ramach skupu 59,74 ton zboża,

tj. o przestępstwo z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 18 §3 k.k. w zw. z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. z art. 297 §1 k.k. w zw. z art.11 §2 k.k. i w zw. z art.12 k.k.;

A. T. został oskarżony o to, że w październiku 2000 r. w O. i innych miejscowościach, jako zastępca dyrektora spółki z o.o. (...) w S., działając w celu wyłudzenia dopłat, za pomocą wprowadzenia w błąd pracowników ARR, będąc uprawniony do wystawiania dokumentów, w warunkach czynu ciągłego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla innych, na polecenie K. J. (1) prezesa zarządu sp. z o.o. (...) poświadczył nieprawdę w oświadczeniu producenta i w 92 dowodach dostawy o numerach: od (...) do (...), od (...) do (...), od (...) do (...), od (...) do (...), od (...) do (...), które podpisał za „wystawcę” i w ten sposób fałszywie potwierdził przyjęcie do magazynów w miejscowości B., gdzie interwencyjny skup prowadziła sp. (...), zboża w ilości 1.500 ton pszenicy - zgodnie z zasadami interwencyjnego skupu zbóż - rzekomo dostarczonej przez producenta Przedsiębiorstwo

Rolne (...) sp. z o.o. w S., podczas gdy w rzeczywistości zboże to nie zostało przyjęte do magazynu skupowego, nie zostały z niego pobrane próby do badań i nie przeszło badań laboratoryjnych, czym pomógł K. J. (2) działającemu na rzecz sp. z o.o. (...) wyłudzić dopłaty dla producentów w kwocie 150.000 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O.,

tj. o przestępstwo z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 18 §3 k.k. w zw. z art. 286 §1 k.k. w zb. z art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. i w zw. z art. 12 k.k.;

A. W. (2) została oskarżona o to, że w październiku 2000r. w S., powiat (...) i innych miejscach, jako główny specjalista do spraw przechowalnictwa i laborant w (...) sp. z o.o. w S. oraz jako zaprzysiężony próbobiorec, działając w celu wyłudzenia dopłat za pomocą wprowadzenia w błąd pracowników ARR, będąc uprawnioną do wystawiania dokumentów, działając w warunkach czynu ciągłego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla innych podmiotów, na polecenie K. J. (1) prezesa zarządu spółki z o.o. (...) w S. i A. B. (1) właściciela gospodarstwa rolnego, gdzie skup prowadziło (...) s.c., poświadczyła nieprawdę:

- w 70 dowodach dostawy o numerach: od (...) do (...), od (...) do (...), od (...) do (...), które podpisała w pozycji „magazynier”,

- w 5 dowodach magazynowych „Magazyn Przyjmie” o numerach (...), które podpisała w pozycji „przyjął”,

- w 17 protokołach urzędowego pobrania próbki zboża o numerach: (...), które podpisała w miejscu „Podpis urzędowego próbobiorecy” oraz dołączonych w dołączonych świadectw laboratoryjnych zbóż i w ten sposób fałszywie potwierdziła przyjęcie do magazynu w miejscowości B. zboża w ilości 1500 ton pszenicy-gdzie interwencyjny skup prowadził (...)rzekomo dostarczonej przez (...) sp. z o.o. w S., pobranie transportów tego zboża prób do badań, wykonanie analizy laboratoryjnej, podczas gdy w rzeczywistości zboże to nie zostało w ogóle pobrane do badań, poddane analizie laboratoryjnej oraz przyjęte do magazynów skupowych i w ten sposób pomogła K. J. (2) działającemu w imieniu (...) wyłudzić dopłatę do producentów w kwocie 98.604 zł na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O.:

- poświadczyła nieprawdę w 16 protokołach urzędowego pobrania próbek podpisując się w miejscu „Podpis urzędowego próbobiorecy” o numerach: (...) oraz w dołączonych świadectwach analizy laboratoryjnej potwierdziła pobranie prób do badań z przyjętego do magazynów w C. zboża w ilości 1.499,94 ton pszenicy rzekomo dostarczonej w

12.10.2000r., (...) z dnia 12.10.2000r., (...) z dnia 25.10.2000r., (...) z dnia 25.10.2000., (...) z dnia 25.10.2000r., wystawionych na nazwiska producentów L. K. i J. K. (4),

-pieniądze z dopłaty dla producentów w kwocie 13.623 zł na szkodę Agencji Rynku Rolnego Oddział Terenowy we W., za rzekomą dostawę, zgodnie z warunkami interwencyjnego skupu zbóż, pszenicy w łącznej ilości 136,23 ton do skupu prowadzonego przez sp. z o. o. (...) w W. w magazynie w S. na podstawie dowodów dostaw o numerach: (...) z dnia 27.10.2000r.;

oraz dodatkowo wyłudził pieniądze w kwocie 291.066,29 zł z dopłaty do oprocentowania kredytu preferencyjnego, skupowego o numerze (...) i pieniądze w kwocie 119.983,50 zł z dopłaty do oprocentowania kredytu preferencyjnego, skupowego o numerze (...) udzielonego (...) J. K. (2) w Ł. przez (...) Bank (...) S.A. w B. Oddział w G., na szkodę Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W.,

tj. o przestępstwo z art. 18 §1 k.k. w zb. z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. w zb. z art. 271 §3 k.k. w zb. z art. 297 §1 k.k. w zw. z art. 11 §2 kk. w zw. z art. 12 k.k.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 13 marca 2013 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt II K 237/10:

- na podstawie art. 1 §2 k.k. w zw. z art. 17 §1 pkt. 3 k.p.k. postępowanie karne wobec oskarżonych K. J. (1), J. G., J. J. (1), Z. Ł., B. R., R. R. (1), A. R., A. T., A. A. W. (1), W. W., J. K. (2) i L. K. w zakresie zarzucanych im czynów opisanych w punktach II, III, V, VIII, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XVIII i XIX umorzył;
- oskarżonego A. B. (1) w ramach zarzucanego mu czynu opisanego w punkcie I uznał za winnego tego, że w miesiącu październiku 2000 roku w C., gm. S., woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez inną osobę, będąc osobą uprawnioną do wystawiania dokumentów związanych z interwencyjnym skupem zbóż z dopłatami Skarbu Państwa dla jego producentów przez podmiot skupowy PU-H (...) s.c. oraz osobą uprawnioną do wydawania poleceń pracownikom (...) s.c. w tym zakresie, udzielił pomocy M. C. w doprowadzeniu do niekorzystnego rozporządzenia mieniem pracowników Agencji Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O. w ten sposób, iż umożliwił wystawienie przez (...) s.c. dowodów dostawy zboża o numerach od (...) do (...), stwierdzających nieprawdę w zakresie daty dostarczenia przez M. C. zboża w ilości 59,74 t, określonej w tych dokumentach na dzień 13 października 2000 roku, podczas gdy w rzeczywistości dostawy te miały miejsce w dniach 11 i 29 sierpnia 2000 roku oraz oświadczenia producenta w zakresie dotyczącym w/w dostaw, na podstawie których M. C. otrzymała nienależną jej dopłatę w kwocie 1.792 zł, tj. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. uznał go za winnego popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 18 §3 k.k. w zw. z art. 286 §1 k.k. i za to na podstawie tych przepisów skazał go, zaś na podstawie art. 19 §1 k.k. w zw. z art. 286 §1 k.k. i art. 33 §1 i 2 k.k. wymierzył mu kary w rozmiarze 7 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w rozmiarze 100 stawek dziennych ustalając wysokość stawki dziennej na kwotę 20 zł;
- oskarżonego T. G. w ramach zarzucanego mu czynu opisanego w punkcie IV uznał za winnego tego, że w miesiącu październiku 2000 roku w C., gm. S., woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi osobami, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez inną osobę, pełniąc funkcję dyrektora PU-H (...) s.c. w M. Oddział w C., będąc osobą uprawnioną do wystawiania dokumentów związanych z interwencyjnym skupem zbóż z dopłatami Skarbu Państwa dla jego producentów przez podmiot skupowy (...) s.c. oraz osobą uprawnioną do wydawania poleceń podległym sobie pracownikom w tym zakresie, udzielił pomocy A. W. (3) w doprowadzeniu do niekorzystnego rozporządzenia mieniem pracowników Agencji Rynku Rolnego Oddział Terenowy w O. w ten sposób, iż polecił podległym mu pracownikom wystawienie dowodów dostawy zboża o numerach od (...) do (...) i od (...) do (...), kart analiz i urzędowego pobrania próby o numerach od (...) oraz oświadczenia producenta w zakresie dotyczącym w/w dostaw, stwierdzających nieprawdę w zakresie faktu dostarczenia zboża w ilości 1378,1 t przez A. W. (3) w ramach interwencyjnego skupu zbóż z dopłatami Skarbu Państwa do (...) s.c., w oparciu o które A. W. (3) otrzymał nienależną mu dopłatę w łącznej kwocie 137.810 zł, tj. przy zastosowaniu art. 4 §1 k.k. uznał go za winnego popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 18 §3 k.k. w zw. z art. 286 §1 k.k. i za to na podstawie tych przepisów skazał go, zaś na podstawie art. 19 §1 k.k. w zw. z art. 286 §1 k.k. i art. 33 §1 i 2 k.k.

wymierzył mu kary w rozmiarze 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w rozmiarze 100 stawek dziennych ustalając wysokość stawki dziennej na kwotę 30 zł.;

- na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt. 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił oskarżonym A. B. (1) i T. G. na okres próby 2 (dwóch) lat;
- zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. B. B.– Kancelaria Adwokacka w O. kwotę 2.040,00 zł. tytułem wynagrodzenia za obronę oskarżonego wykonywaną w postępowaniu sądowym z urzędu wobec J. K. (2) oraz naliczoną od tego wynagrodzenia stawkę podatku VAT w kwocie 469,20 zł.;
- na podstawie art. 626 § 1 k.p.k., art. 627 k.p.k., art. 633 k.p.k., art. 2 ust. 3 i 4, art. 3 ust. 1 i 2, ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych zasądził od oskarżonego A. B. (1) na rzecz Skarbu Państwa kwotę 580,00 zł., zaś od oskarżonego T. G. kwotę 900,00 zł. tytułem opłat sądowych i obciążył ich kosztami procesu po 1/19 części;
- na podstawie art. 630 k.p.k. kosztami procesu w 17/19 częściach obciążył Skarb Państwa;

Apelacje od tego wyroku wywiedli prokurator ora obrońcy oskarżonych R. R. (1) i B. R. oraz A. B. (1) i T. G..

Powołując się na przepisy art. 427 §2 k.p.k. i art. 438 pkt 2 k.p.k. zarzucił temu orzeczeniu:

- obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 2 §2, 7, 366 §1 i art. 424 §1 pkt 1 k.p.k., a polegającą na zupełnie niejasnym przyjęciu kluczowych ustaleń, szczególnie odnośnie tego czy: dostawy zboża były dokonane, bądź też według dokumentów miały tylko być przeprowadzone, a mimo to skup został przeprowadzony – przy czym określenia w wyroku czy zgodnie z zasadami a następnie nie wskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia co było podstawą takiego właśnie, wieloznacznego przyjęcia,
- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, a polegający na dowolnym przyjęciu, że oskarżeni A. B. (1), K. J. (1), J. G., T. G., J. J. (1), Z. Ł., B. R., R. R. (1), A. R., A. T., A. W. (2), W. W., J. K. (2), L. K., nie dopuścili się zarzucanych im przestępstw (w przypadku A. B. (1) i T. G. - w części) bądź czyny te cechuje znikomy stopień społecznej szkodliwości, podczas gdy zgodnie ze zbrany w sprawie materiałem dowodowym, skupu w zakresie operacji objętych stawianymi oskarżonym zarzutami w rzeczywistości nie było, a dokumenty wytworzone zostały nie po to, by prowadzić prawidłową gospodarkę magazynową a właśnie po to (i tylko po to) by - na wypadek kontroli - móc potwierdzić operacje w rzeczywistości nieprzeprowadzone wobec tego oskarżeni popełnili zarzucone im przestępstwa.

Prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie.

Obrońca oskarżonych R. R. (1) i B. R. zaskarżył ten wyrok w całości i na podstawie art. 427 §2 k.p.k. i art. 438 pkt 1, 2 i 3 k.p.k. zarzucił temu orzeczeniu:

1. obrazę przepisów prawa procesowego, które miała wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, zaskarżonego orzeczenia, polegającą na obrazie art. 424 §1 k.p.k. w zw. z art. 2 §2 k.p.k. art. 4 k.p.k., art. 5 §2 k.p.k. poprzez naruszenie zasady bezstronności oraz zasady domniemania niewinności polegające na:

- niezasadnym przyjęciu, iż oskarżeni R. R. (1) i B. R. nie dostarczali zboża w zarzucanym a/o okresie do magazynów skupowych w C. do PU-H(...)i oparciu tej konstatacji jedynie na niewystarczających dowodach obciążających, w szczególności zeznaniach świadka E. J. (1) i B. C., a pominięciu dowodów korzystnych dla oskarżonych, w szczególności zeznań szeregu świadków zeznających o tym, że zboże z gospodarstw oskarżonych R. było transportowane przez K., gdzie było ważone i pobierano próby jakościowe, do magazynów przedsiębiorcy skupowego w C. - bez należytego i koniecznego uzasadnienia takiego stanowiska przez Sąd orzekający,

- oparciu orzeczenia na podstawie domniemań /co do stanu faktycznego/, z naruszeniem zasady procesowej in dubio pro reo,

2. obrazę przepisów prawa procesowego, która miała istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, w szczególności art. 7 k.p.k., polegającą na dokonaniu przez Sąd I instancji dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, co skutkowało błędem w ustaleniach faktycznych dokonanych przez Sąd meriti co do braku faktycznej i rzeczywistej dostawy zboża przez obu oskarżonych do przedsiębiorcy skupowego w C.,

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia mający wpływ na jego treść, a polegający na dowolnym i niezasadnym przyjęciu, iż oskarżeni R. R. (1) i B. R. jako producenci rolni w celu uniknięcia ponoszenia nadmiernych kosztów nie transportowali zboża do przedsiębiorstwa skupowego w C., a jedynie składowali zboże w swoich magazynach, a następnie wymienili się dokumentacją skupową co zdaniem Sadu I instancji było czynem o znikomej społecznej szkodliwości, pomimo, że prawidłowa i logiczna ocena całości materiału dowodowego powinna prowadzić do wniosku, że obaj oskarżeni wyprodukowane przez siebie zboże w godnie z umową skupową dostarczyli do C. i tym samym nie dopuścili się żadnego czynu karalnego wypełniając w pełni swoje zobowiązania cywilno - prawne.

Obrońca oskarżonych R. R. (1) i B. R. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej obu skarżących i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Olsztynie.

Również obrońca oskarżonych A. B. (1) i T. B. zaskarżył powyższy wyrok w całości i powołując się na przepisy art. 427 §2 k.p.k. oraz art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. zarzucił temu wyrokowi:

I. obrazę przepisów prawa procesowego mogącą mieć wpływ na treść wyroku a mianowicie:

a) art.7 k.p.k. poprzez dokonanie oceny zgromadzonego materiału dowodowego w sposób jednostronny, wybiórczy i dowolny z pominięciem zasad doświadczenia życiowego, dowodów dla oskarżonych A. B. (1) i T. G. korzystnych i przyjęciu przy ustalaniu stanu faktycznego sprawy fragmentów tych dowodów bez uzasadnienia i umotywowania tego stanowiska, a mianowicie:

- wyjaśnień oskarżonych, w których kategorycznie i konsekwentnie zaprzeczyli, jakoby dopuścili się zarzucanego im czynu,
- zeznań świadków , które pozostają w oczywistej sprzeczności z wersją zdarzeń przyjętą przez Sąd,

b) art.410 i art.424 §1 pkt. 1 k.p.k., która miała wpływ na treść wyroku, a wynika z oparcia orzeczenia o winie oskarżonych tylko na dowodach obciążających i pominięcia dowodów korzystnych dla oskarżonego, bez należytego uzasadnienia takiego stanowiska,

II. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, mający istotny wpływ na jego treść, przez niesłuszne uznanie, iż oskarżony A. B. (1) i T. G. dopuścili się przypisanych im przestępstw , mimo poważnych wątpliwości w tym względzie:

- oparciu orzeczenia o winie oskarżonego jedynie na dowodach obciążających, w szczególności zeznaniach świadków A. W. (3), M. .C. i E. J. a pominięciu dowodów korzystnych dla oskarżonego T. G. i A. B. - bez należytego i koniecznego uzasadnienia takiego stanowiska przez Sąd orzekający
- stwierdzeniu, iż ujawnione na rozprawie i ustalone na ich podstawie okoliczności są wystarczające do uznania za udowodniony fakt popełnienia przez oskarżonego zarzucanego mu czynu, jakkolwiek dowody te i okoliczności ocenione we
- wzajemnym powiązaniu prowadzą nieodparcie do przeciwnego wniosku.

- niewłaściwej ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu oskarżonych przy ocenie okoliczności wskazanych w art. 115 § 2 k.p.k. jak rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiar grożącej szkody i pominięciu okoliczności istotnych dla ustalenia stopnia społecznej szkodliwości czynu przypisanego oskarżonemu w uzasadnieniu wyroku, co czyni je niepełnym, w sytuacji gdy prawidłowa analiza tych kwestii wskazuje na znikomy stopień społecznej szkodliwości uzasadniający umorzenie postępowania.

Obrońca oskarżonych A. B. (1) i T. G. zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonych A. B. (1) i T. G., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego i umorzenie wobec oskarżonych postępowania na podstawie art. 1 §2 k.k. w zw. Z art. 17 §1 pkt 3 k.p.k.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Pomimo że prokurator miał najwyraźniej problemy z prawidłowym skonstruowaniem zarzutów odwoławczych, wniesioną przez niego apelację należało uznać za w pełni zasadną, czego konsekwencją było uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Na początku podnieść należy, że treść sentencji wyroku oraz jego uzasadnienie pozostawia poważne wątpliwości co do stanowiska Sądu pierwszej instancji w zakresie wyczerpania przez oskarżonych znamion przestępstwa oszustwa. Pomimo wyrażonego w uzasadnieniu stanowiska (k. 22116, str. 89 uzasadnienia): „trudno jednak w tej sytuacji przyjmować, że pracownicy ARR byli wprowadzani w błąd i by celem działania oskarżonych było doprowadzenie ARR do niekorzystnego rozporządzenia mieniem”, nie jest w istocie wiadome, czy Sąd Okręgowy uznał, że większość oskarżonych nie popełniła w ogóle przestępstwa z art. 286 §1 k.k., czy też przyjął, że formalnie czyn oskarżonych wyczerpywał znamiona tego występkę, lecz był on na tyle znikomo społecznie szkodliwy, że nie zasługiwał na potraktowanie jako przestępstwa. Konstrukcja sentencji wyroku jest w każdym razie taka, że wynika z niej, iż wyłudzenie dopłaty, na przykład w przypadku oskarżonego K. J. (1) w wysokości 447.920 złotych, jest szkodliwe społecznie w stopniu znikomym. Z uzasadnienia zaś wcale nie wynika jednoznacznie, że K. J. (3) w ogólnie wyczerpał swoim zachowaniem znamion przestępstwa z art. 286 §1 k.k.. Nie wyjaśnia też stanowiska Sądu Okręgowego zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku enigmatyczne stwierdzenie (str. 92 uzasadnienia, k. 22.117 odwr.): „(...) oceniając stopień szkodliwości zachowań poszczególnych oskarżonych, to należy uznać, że celem działania oskarżonych było nie uzyskanie nienależnych im dopłat, jak to przyjęto w konstrukcji aktu oskarżenia, ale dopłat im należnych jako producentom zboża, ale z pomniejszeniem kosztów ich uzyskania poprzez odstąpienia od przewozu zboża z magazynów producenta do magazynów podmiotu skupowego będącego również producentem”.

Co ciekawe, w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku stwierdzono (k. 22.110 odwr. str. 78 uzasadnienia), że oskarżona J. G. nie posiadała przymiotu funkcjonariusza publicznego lub innej osoby do wystawienia dokumentu i dlatego nie można uznać ją za osobę uprawnioną do wystawienia dokumentu w rozumieniu art. 271 §1 k.k. Dalej zaś (k. 22.111 odwr., str. 80 uzasadnienia) podniesiono, że J. G. nie można również przypisać pomocnictwa do popełnienia przez osoby trzecie przestępstwa oszustwa, motywując to tym, że za pomocą przeprowadzonych dowodów nie jest możliwe wykazanie, że miała ona świadomość, że podpisuje dokumenty potwierdzające nieprawdę oraz że wiedziała, w jakim celu zostaną użyte te dokumenty.

Skoro zatem w ocenie Sądu pierwszej instancji nie można przypisać J. G. ani przestępstwa z art. 271 §1 k.k., ani też pomocnictwa do przestępstwa z art. 286 §1 k.k., jak również, z uwagi na konieczność zastosowania przepisów obowiązujących w chwili popełnienia czynu, nie jest możliwe przypisanie jej czynu zabronionego z art. 297 §1 k.k. (str. 80 i 81 uzasadnienia k. 22.111 odwr. i 22.112), to dlatego tenże sąd nie uniewinnił jej od popełnienia zarzucanego jej czynu, a umorzył wobec niej postępowanie na podstawie art. 1 §2 k.k. w zw. z art. 17 §1 pkt 3 k.p.k., co jest równoznaczne ze stwierdzeniem, że zarzucony oskarżonej czyn formalnie narusza przepis karny, lecz nie jest przestępstwem z uwagi na jego znikomą szkodliwość społeczną?

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika też jednoznacznie, jakie stanowisko zajął Sąd pierwszej instancji co do wyszczególnionych w zarzutach dokumentów. Nie jest w gruncie rzeczy wiadome, czy w ocenie tego sądu

dokumenty w postaci dowodów dostaw oraz protokołów pobrania próbek zboża są dokumentami chronionymi przepisem art. 271 §1 k.k. i czy osoby, które wystawiły te dokumenty, mogą popełnić stypizowane w tym przepisie przestępstwo.

Należy zauważyć, że Sąd Okręgowy przypisał oskarżonym A. B. (1) i T. G. czyny polegające między innymi na „umożliwieniu wystawienia przez (...) s.c. dowodów dostawy zboża o numerach od (...) do (...), stwierdzających nieprawdę w zakresie dostarczenia przez M. C. zboża w ilości 59,74 t” oraz na „poleceniu podległym pracownikom wystawienie dowodów dostawy zboża o numerach od (...) do(...) i od (...) do(...), kart analiz i urzędowego pobrania próby o numerach od (...)do (...)oraz oświadczenia producenta w zakresie dotyczącym w/w dostaw, stwierdzających nieprawdę w zakresie faktu dostarczenia zboża w ilości 1387,1 t przez A. W. (3)”, a jednocześnie pominął w kwalifikacji prawnej przypisanych tym oskarżonym czynów przepis art. 271 §3 k.k., który został powołany przez prokuratora w akcie oskarżenia. W uzasadnieniu zaś w ogóle nie wyjaśniono, dlaczego, pomimo tak przyjętego w sentencji wyroku sposobu działania tych dwóch oskarżonych, przyjęto, że nie popełnili żadnego przestępstwa przeciwko dokumentom w jakiegokolwiek formie zjawiskowej.

Tymczasem nie można mieć żadnych wątpliwości, że dowody dostaw oraz protokoły pobrania próbek zboża spełniają wszelkie cechy zdefiniowanego w art. 115 §14 k.k. dokumentu. Jeżeli zaś w tych dokumentach była poświadczana nieprawda co do okoliczności mającej znaczenie prawne, to osoba uprawniona do ich wystawienia, w zależności od jej świadomości, mogła popełnić przestępstwo fałszu intelektualnego z art. 271 §1 k.k. Należy pamiętać, że regulacje dotyczące dowodów dostaw znajdowały się pisemnych zasadach skupu zbóż ze zbiorów w 2000 roku, z dopłatami ARR do cen skupu, skierowanymi do producentów, które to zasady stanowiły załącznik do Zarządzenia Prezesa Agencji Rynku Rolnego z dnia 22 maja 2000 roku (k. 16 – 25). Z zapisów zawartych w punkcie 22 wynika jednoznacznie obowiązek przedsiębiorcy dostarczania Agencji zbiorczego zestawienia dowodów dostaw oraz kopii dowodów dostaw odrębnie dla każdego rodzaju zboża i oddzielnie dla każdego banku realizującego wypłaty dopłat za każdy miniony tydzień skupu w terminie najpóźniej do następnego piątku. W tych zasadach zostało też ściśle określone, co taki dokument powinien zawierać. Tym samym żadną miarą nie można traktować tych „dowodów dostaw” jako jedynie dokumentów wewnętrznych określonego przedsiębiorstwa.

Definicję dokumentu spełnia również protokół pobrania próbek zboża. W zależności od parametrów skupowanego zboża uzależniona była przecież wysokość dopłaty. Istotny był między innymi poziom wilgotności dostarczanego zboża oraz poziom jego zanieczyszczeń. Zasady skupu zbóż przewidywały różnego rodzaju potrącenia w zależności od jego jakości. Przy pewnych parametrach pszenicy lub żyta udzielenie dopłaty w ogóle było niemożliwe.

Dlatego też ogromne zdziwienie budzą dywagacje Sądu pierwszej instancji sprowadzające się w gruncie rzeczy do tezy, że właściwie nie ma żadnego znaczenia, że zboże, pomimo tego co wynikało z zabezpieczonej dokumentacji, nie było poddawane odpowiednim badaniom. Owszem, należy przyznać rację temu sądowi, że brak takich badań nie może oznaczać, że zboże było gorszej jakości aniżeli wynikałoby to ze złożonej w ARR dokumentacji. Wbrew jednak temu, co zarzucono prokuratorowi w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, tezy aktu oskarżenia nie opierają się na tego typu domniemaniach. Postawione oskarżonym zarzuty dotyczą przecież potwierdzenia w dokumentach nieprawdy co do pobrania próbek zboża oraz co do przeprowadzenia badań laboratoryjnych tychże próbek. Trudno jest zaś zgodzić się z oceną, że poświadczanie nieprawdy co do tych okoliczności cechuje się znikomą szkodliwością społeczną, w sytuacji gdy po to te badania były przeprowadzane, aby można było określić, czy krajowemu producentowi zbóż należy wypłacić dopłatę do ceny skupu i w jakiej wysokości. Tego typu działanie można nawet porównać z potwierdzaniem w dowodach rejestracyjnych przez diagnostów bez przeprowadzenia odpowiednich badań sprawności technicznej pojazdów mechanicznych. W takiej sytuacji również można formułować tezę, że brak specjalistycznych badań wcale nie oznacza, że pojazd jest niesprawny i nie może być dopuszczony do ruchu, a każdemu kierowcy zależy przecież na tym, żeby jeździć sprawnym samochodem. Czy z tego powodu również należałoby uznawać, że poświadczenie przez diagnostę nieprawdy co do przeprowadzanych badań cechuje się jedynie znikomym stopniem szkodliwości społecznej?

Sąd pierwszej instancji w swoich rozważaniach poszedł jeszcze dalej, starając się najwyraźniej dowieść, że zboże, w związku z którym oskarżeni otrzymali dopłaty, musiało być zawsze najwyższej jakości, co tym samym oznacza, że zawsze należały im się dopłaty w najwyższych kwotach bez jakichkolwiek potrąceń. Zdaniem tego sądu (k. 22.113, str. 84 uzasadnienia) „skoro celem działania podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą jest co najmniej nieponiesienie straty, ale zasadniczo osiągnięcie zysku, to w sytuacji, gdy podmiot skupowy dokonywał skupu na swój koszt i swoje ryzyko, był on żywotnie zainteresowany, by zboże, które posiadał, było zbożem jak najwyższej jakości, tak by można byłoby je sprzedać za jak najlepszą cenę”. Oczywiście jest, że każdy, również ten, kto nie prowadzi działalności gospodarczej, chce posiadać wszystko to, co jest najlepszej jakości. Sąd Okręgowy chyba najwyraźniej jednak zapomniał, że często jest to niemożliwe i sama chęć posiadania przedmiotów o najwyższej jakości i osiągania jak najwyższych zysków jest dalece niewystarczająca, aby takie przedmioty posiadać. Gdyby tak było, to wówczas rzeczywiście wykonywanie laboratoryjnych badań próbek zboża celem ustalenia jego jakości, byłoby zbędne. Należy przypomnieć, że oskarżeni w swoich magazynach posiadali zboże, które zostało wyprodukowane w ich przedsiębiorstwach. Oczywiście jest, że w ich interesie było wyprodukowanie zboża o jak najlepszej jakości. Każdemu rolnikowi zajmującemu się uprawą roślin przyświeca taki cel. Nie zawsze jednak udaje się ten cel osiągnąć, i to często z przyczyn niezależnych od rolnika. Od chęci posiadania dobrego zboża i osiągania wysokich zysków nie są na przykład uzależnione warunki pogodowe, które z pewnością wpływają na jakość produkowanego zboża. To zaś, że później oskarżeni sprzedali posiadane przez nich w magazynach zboże, wcale nie oznacza, że posiadało ono takie parametry, które warunkowały przyznanie najwyższych dopłat.

Jeżeli natomiast chodzi o późniejszej sprzedaży zboża, na które oskarżeni dostali dopłaty, to powstaje pytanie: które zboże było przedmiotem tych późniejszych transakcji? Na przykład, czy J. K. (2) po otrzymaniu dopłat sprzedał zboże znajdujące się w magazynach Przedsiębiorstwa (...) w Ł., czy też zboże ulokowane w magazynach spółek z o. o. (...) w S. S. i (...) w S.. Jeżeli bowiem osoby działające w imieniu tych dwóch spółek nie sprzedawały później zboża znajdującego się w magazynach J. K. (2), to oznaczałoby, że dokonywane wcześniej przez te podmioty transakcje, w związku z którymi otrzymywali oni dopłaty z Agencji Rynku Rolnego, były zupełnie fikcyjne. Jeżeli zaś były fikcyjne, to czy w ogóle można mówić, że należały się im jakiegokolwiek dopłaty z Agencji Rynku Rolnego? Dopłaty były przecież do cen skupu. Jak zatem można twierdzić, że dopłata była należna, skoro skupu w ogóle nie było?

Trudno jest natomiast stwierdzić jednoznacznie, jakie ustalenia poczynił Sąd Okręgowy odnośnie tego, czy skup zboża się odbywał. Stanowisko tego sądu jest co najmniej enigmatyczne. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd pierwszej instancji nie dał wiary zeznaniom świadków, którzy twierdzili, że „skup zboża przez PU – H (...) nie miał przymiotu pozorności” (str. 76 uzasadnienia k. 22.110 odwr.). Z tego należałoby wnioskować, że sąd ten przyjął, że skup zboża był pozorny, co oznacza przecież, że faktycznie oskarżeni nie prowadzili skupu zboża. Za tym, że takie było stanowisko Sądu Okręgowego, może przekonywać to, że dał on między innymi wiarę zeznaniom takich świadków jak J. T. czy K. J. (2). Pierwszy z nich twierdził, że skup w 2000 roku ze strony firmy (...) polegał wyłącznie na wymianie dokumentów między przedsiębiorcami będącymi producentami i jednocześnie podmiotami skupującymi zboże. K. J. (2), który był faktycznym dyrektorem spółki (...) zeznał zaś jeszcze bardziej jednoznacznie. Podał on wprost, że skupu nie było, a Z. W. nakazał mu poszukiwanie kontrahentów do fikcyjnego skupu. Przyznał też, że podpisywał fikcyjne dokumenty i ustalał z przedstawicielami innych firm warunki „papierowego skupu”.

Paragraf 1 zarządzenia Prezesa Agencji Rynku Rolnego z dnia 22 maja 2000 roku w sprawie zasad prowadzenia skupu zbóż (pszenicy i żyta) ze zbiorów w 2000 roku z zastosowaniem dopłat ARR do cen skupu skierowanych do producentów oraz warunków ich wypłacania stanowił, że producentom krajowym zbóż (pszenicy, żyta), którzy dokonają ich sprzedaży przedsiębiorcom posiadającym zawarte z Agencją Rynku Rolnego umowy zostaną wypłacone dopłaty do cen skupu. Jak zatem w świetle tego zapisu można twierdzić, że pomimo braku sprzedaży zboża dopłata była należna? Dokonanie sprzedaży zboża było przecież podstawowym warunkiem przyznania dopłaty. Oskarżeni zaś byli doskonale świadomi tego, że samo wyprodukowanie zboża nie jest wystarczające dla uzyskania dopłaty, że konieczna jest jego sprzedaż. Gdyby nie byli tego świadomi, to wówczas nie wytwarzaliby ogromnej ilości dokumentów potwierdzających nieprawdziwe okoliczności w celu upozorowania sprzedaży zboża. Stąd też jedynie zdziwienie może budzić konstatacja Sądu Okręgowego, że „celem działania oskarżonych było nie uzyskanie nienależnych im dopłat,

jak to przyjęto w konstrukcji aktu oskarżenia, ale dopłat im należnych jako producentom zboża, ale z pomniejszeniem kosztów ich uzyskania poprzez odstąpienie od przewozu zboża z magazynów producenta do magazynów podmiotu skupowego będącego również producentem”.

Jeżeli pomimo tego, co zeznali świadkowie o fikcyjnym skupie zboża, Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że sama wymiana poświadczającej nieprawdziwe okoliczności dokumentacji pomiędzy przedsiębiorcami jest wystarczająca do uznania, że sprzedawali oni sobie nawzajem zboże, to sąd ten powinien był jednocześnie zastanowić się nad tym, czy należały się im dopłaty według stawek obowiązujących w październiku czy też może według stawek obowiązujących we wrześniu lub w sierpniu.

Znamienne jest, że zdecydowana większość dopłat, o których mowa w zarzutach, została wypłacona oskarżonym wedle stawek obowiązujących w październiku 2000 roku, a były to najwyższe stawki w tamtym roku. W przypadku sprzedaży pszenicy dopłata do jednej tony w lipcu i sierpniu wynosiła 70 złotych, we wrześniu 80 złotych, a w październiku 100 złotych. Z kolei dopłata do ceny skupu jednej tony żyta wynosiła w lipcu i sierpniu 45 złotych, we wrześniu 50 złotych, a w październiku 80 złotych. Z zasad skupu zboża ze zbiorów w 2000 roku, z dopłatami ARR do cen skupu, skierowanymi do producentów wynikało (pkt 17), że przedsiębiorca miał płacić producentowi kwotę pieniężną stanowiącą sumę proponowanej ceny skupu stosowanej przez przedsiębiorcę za dostarczone zboże i stawki dopłaty do cen skupu. Ta łączna kwota nie mogła przekraczać w poszczególnych miesiącach określonego poziomu i tak dla pszenicy w lipcu i sierpniu 565 złotych za tonę, we wrześniu 575 złotych za tonę i w październiku 595 złotych za tonę, a w przypadku żyta w lipcu i sierpniu 385 złotych za tonę, we wrześniu 390 złotych za tonę, a w październiku 420 złotych za tonę.

Wysokość dopłaty była zatem uzależniona od miesiąca, w którym nastąpiła sprzedaż zboża, a właściwie od miesiąca, w którym zboże zostało dostarczone przedsiębiorcy skupowemu, czyli od miesiąca dokonania dostawy do jego magazynu pszenicy lub żyta.

Jak zatem można ustalić, w jakiej wysokości były należne oskarżonym dopłaty do zboża, skoro zboże nigdy nie było dostarczone ani w lipcu, ani w sierpniu, ani we wrześniu, ani też w październiku? Znajdowało się ono przecież wciąż w magazynie producenta. Może należałoby przyjmować w celu ustalenia odpowiedniej stawki dopłaty właśnie datę, w której zboże po jego zebraniu znalazło się w magazynie producenta? Byłyby to wówczas miesiące, w których odbywają się żniwa. A może należałoby przyjmować miesiąc, w którym oskarżeni wymienili się potwierdzającymi nieprawdę dokumentami?

Jest niezwykle interesujące, dlaczego Sąd Okręgowy w Olsztynie uznał, że oskarżonym prawie w każdym przypadku były należne najwyższe dopłaty do ceny skupu zboża, a więc takie, które obowiązywały jedynie w październiku, a nie we wcześniejszych miesiącach. Odpowiedzi na to pytanie nie sposób jednakże znaleźć w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Przypomnieć należy, że według tego sądu oskarżonym należały się też dopłaty, jakie przysługiwały w przypadku sprzedaży zboża najlepszej jakości i to pomimo tego, że nie były przeprowadzane odpowiednie badania celem ustalenia jakości pszenicy lub żyta.

Sąd Okręgowy pominął w ogóle to, że oskarżeni nie tylko stworzyli dużą ilość potwierdzających nieprawdę dokumentów, żeby otrzymać jakiegokolwiek dopłaty, ale również fałszowali intelektualnie dokumenty w taki sposób, żeby otrzymać dopłaty w najwyższej przewidzianej w zarządzeniu Prezesa Agencji Rynku Rolnego wysokości.

Pomimo tego sąd ten uznał, że M. C. przy pomocy A. B. (1) uzyskała od Agencji Rynku Rolnego nienależną jej dopłatę w kwocie 1.792 złotych, bo przedłożyła w celu uzyskania dopłaty dowody dostaw zboża, z których wynikało, że dostarczyła zboże w dniu 13 października, a w rzeczywistości dostarczyła zboże w dniach 11 i 29 sierpnia 2000 roku. Jednocześnie sąd ten przyjął, że pomocnictwo A. B. (1) do popełnienia przez M. C. przestępstwa oszustwa było na tyle karygodne, że zasługiwał on na karę siedmiu miesięcy pozbawienia wolności i karę grzywny w wysokości 100 stawek po 20 złotych.

W ocenie Sądu Okręgowego zatem, jeżeli w dowodzie dostawy zboża wskazano, że pszenica lub żyto zostało dostarczone przedsiębiorcy skupowemu w październiku 2000 roku, a w rzeczywistości takiej dostawy w ogóle

nie było zarówno w październiku, jak też w poprzednich miesiącach, producentowi należała się dopłata wedle stawek obowiązujących w październiku i nie popełniał on żadnego przestępstwa. Jednocześnie w ocenie tego sądu, gdy w dowodzie dostawy zboża wskazano, że pszenica lub żyto zostało dostarczone przedsiębiorcy skupowemu w październiku 2000 roku, a w rzeczywistości dostawa miała miejsce we wcześniejszych miesiącach, to producentowi nie należała się dopłata, jaka obowiązywała w październiku 2000, lecz odpowiednio mniejsza i producent oszukując pracowników Agencji Rynku Rolnego co do daty dokonania dostawy zboża oraz otrzymując zawyżoną dopłatę popełniał przestępstwo oszustwa, za które powinny być wymierzone kary pozbawienia wolności i grzywny.

Czy takie rozumowanie ma coś wspólnego z zasadami prawidłowego rozumowania, o jakich jest mowa w art. 7 k.p.k.?

Nietrudno zauważyć, że gdyby M. C. przedłożyła w Agencji Rynku Rolnego dowód dostawy zboża, z którego wynikałoby, że dostawa miała miejsce w październiku 2000 roku, a takowej dostawy w ogóle by nie było, i na podstawie takiego dokumentu M. C. otrzymałaby dopłatę według stawek obowiązujących w październiku 2000 roku, to wówczas Sąd Okręgowy w Olsztynie uznałby, że otrzymała ona należną jej dopłatę i A. B. (1), który pomógł jej w uzyskaniu tej dopłaty, umożliwiając wystawienie poświadczających nieprawdę dowodów dostaw wyprodukowanego przez nią zboża, nie popełnił w związku z tym żadnego przestępstwa.

Wydaje się, że logiczne jest, iż poświadczenie nieprawdy co do daty dostawy zboża cechuje się mniejszą szkodliwością społeczną od poświadczenia nieprawdy co do tego, że dostawa zboża była, w sytuacji gdy jej w ogóle nie było. Podobnie jest z wprowadzeniem w błąd pracowników ARR odnośnie tych okoliczności. Tymczasem w zaskarżonym wyroku jest całkowicie odwrotnie. Sąd Okręgowy w gruncie rzeczy mniejsze oszustwo potraktował jako przestępstwo, za które wymierzył kary, a większe uznał za czyn o znikomym stopniu szkodliwości społecznej.

Tego rodzaju orzeczenia żadną miarą nie mogą być akceptowane.

W tym stanie rzeczy zaskarżony wyrok nie mógł się ostać i dlatego należało go uchylić i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania.

Podkreślić należy, że Sąd Okręgowy nie tylko ocenił zachowania oskarżonych sprzecznie z wyrażoną w art. 7 k.p.k. zasadą swobodnej oceny dowodów, ale również wydany przez niego wyrok w znacznej mierze wymyka się spod kontroli drugoinstancyjnej. Nie wiadomo bowiem w istocie, jakie są ustalenia Sądu pierwszej instancji co do popełnienia przez oskarżonych przestępstw. Nie jest bowiem na przykład jednoznaczne, czy sąd ten uznał, że w zachowaniu oskarżonych brak jest w ogóle znamion oszustwa czy też, że wprowadzicie ich zachowanie odpowiada tym znamionom, lecz cechuje się jedynie znikomym stopniem szkodliwości społecznej.

Dodać należy, że dla prawnokarnej oceny działań poszczególnych oskarżonych, a zwłaszcza dla oceny, czy popełnili przestępstwo przeciwko mieniu nie ma większego znaczenia to, że pracownicy ARR „przymykali oczy” na pewne nieprawidłowości. Z tezą, że dla otrzymania dopłaty wystarczające było jedynie wyprodukowanie zboża, można byłoby jedynie wówczas się zgodzić, gdyby były podstawy do przyjęcia, że nawet gdyby oskarżeni nie posłużyli się potwierdzającymi nieprawdę dokumentami, to i tak dopłaty do cen skupu zboża otrzymaliby. Należy mieć na względzie, że ilość wytworzonych przez oskarżonych dokumentów, w których poświadczono nieprawdę jest ogromna. Poza tym, jeżeli dla otrzymania dopłaty wystarczające było jedynie wyprodukowanie zboża, to dlaczego w większości przypadków oskarżonym wypłacono dopłaty obowiązujące w październiku 2000 roku?

Nie może też ekskulpować oskarżonych fakt, że w ich przekonaniu przyjęte wówczas rozwiązania związane z wypłacaniem dopłat do cen skupu zbóż były w ich przekonaniu nieracjonalne i w następnym roku się zmieniły. Nie można zapominać, że oskarżeni oprócz tego, że wyprodukowali zboże, nie spełnili podstawowych warunków do przyznania im dopłat, a jednocześnie zażądali dopłat nie według najniższych stawek, ale najczęściej według stawek najbardziej dla nich korzystnych oraz przekładali nierzetelne dokumenty potwierdzające najwyższą jakość zboża.

W przeświadczeniu wielu środowisk wiele rozwiązań prawnych, zwłaszcza podatkowych, jest nieracjonalnych, ale czy to może usprawiedliwiać tworzenie fałszywych dokumentów celem obejścia tych regulacji i zmniejszenia na

przykład ciążących na przedsiębiorcy obciążeń publicznoprawnych lub otrzymania przez niego dotacji z funduszy Unii Europejskiej?

Ponieważ apelacja prokuratora okazała się zasadna i skutkowała uchynieniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, za przedwczesne należało uznać, stosownie do treści art. 436 k.p.k., rozpoznanie uchybień podniesionych w apelacjach obrońców.

Wskazać jedynie należy, odnosząc się do apelacji R. R. (1) i B. R., że brak jest w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku konkretnego odniesienia się do dowodów dotyczących postawionych tym oskarżonym zarzutów. Trudno jest zatem ocenić prawidłowość rozumowania Sądu pierwszej instancji, stanowiącego podstawę ustalenia, że również ci oskarżeni posługiwali się potwierdzającymi nieprawdę dokumentami celem uzyskania dopłat do cen skupu zboża.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy nie będzie jednak potrzeby przeprowadzania ponownie w sposób bezpośredni wszystkich dowodów. Zdecydowana większość oskarżonych nie kwestionuje bowiem tego, co z zebranych dotychczas dowodów wynika. Kwestią sporną pozostaje przede wszystkim ocena prawno-karna okoliczności wynikających z tych dowodów. Stąd też Sąd pierwszej instancji powinien w sposób szeroki wykorzystać uprawnienie, jakie daje mu przepis art. 442 k.p.k., i przesłuchać na rozprawie jedynie tych świadków, których wiarygodność w ocenie którejś ze stron budzi zastrzeżenia.

Dokonując zaś ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy powinien unikać dwuznaczności. Z uzasadnienia wyroku powinno klarownie wynikać, jakie fakty zostały udowodnione lub nie udowodnione. Należy też wyjaśnić przyczyny ewentualnego braku akceptacji dla opisu i kwalifikacji prawnej przyjętych przez prokuratora w akcie oskarżenia. Powinno być czytelne, jakie zachowanie poszczególnych oskarżonych stanowi przestępstwo, a jakie nie stanowi czynu zabronionego z powodu braku w nim znamion lub z powodu jego znikomej szkodliwości społecznej. Opis przypisanego czynu powinien zaś być taki, aby odpowiadał ustawowym znamionom określonego typu przestępstwa.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 437 §2 k.p.k. orzekł jak w sentencji wyroku.